SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA F. G. JACOBSA, predstavljeni 30. junija 2005[1]

1. S tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe je Hof van Beroep te Antwerpen (višje sodišče iz Antwerpna) predložilo več vprašanj o razlagi člena 221 Carinskega zakonika Skupnosti.[2]

2. Postopek o glavni stvari se nanaša na zahtevek za poplačilo več carinskih dolgov, nastalih med letoma 1992 in 1994, ki pa so bili tako odgovornemu carinskemu posredniku kot carinskim organom neznani do leta 1995, ko je postalo jasno, da zadevno blago ne izpolnjuje pogojev za brezcarinski uvoz. Carinski posrednik trdi, da je bil, vsaj v primeru nekaterih dolgov, o znesku carinskega dolga obveščen prepozno in/ali da niso bile spoštovane nekatere postopkovne zahteve, tako da izterjava ni možna.

3. Predložitveno sodišče v zvezi z navedenimi trditvami v bistvu sprašuje:

— Ali mora biti obvestilo poslano po vknjižbi zneska v evidence ali je lahko poslano pred tem?

— Ali je dolg, če je dolžnik obveščen po poteku predpisanega roka treh let, ugasnil ali je samo neizterljiv?

— Ali mora država članica predpisati način obveščanja? Če tega ni predpisala, kakšna merila morajo biti izpolnjena?

4. Vprašanje, ki se postavlja pred navedenimi in ga je tudi postavilo predložitveno sodišče, pa zadeva uporabo Carinskega zakonika *rationae temporis*; nekateri carinski dolgovi so nastali pred 1. januarjem 1994, ko se je Carinski zakonik začel uporabljati, postopek izterjave pa se je začel šele po navedenem datumu.

1 — Jezik izvirnika: angleščina.

2 — Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL 1992, L 302, str. 1).

Carinska zakonodaja Skupnosti

5. Tako sedanja zakonodaja kot tista, ki jo je nadomestila, vsebujeta določbe o naknadni izterjavi carinskega dolga, to je izterjavi dajatev po prvotnem carinjenju uvoza ali izvoza, zaradi česar je do njega prišlo.

Carinski zakonik

6. Carinski zakonik Skupnosti je bil sprejet leta 1992 zaradi nadomestitve določb, ki so bile prej vsebovane v številnih uredbah in direktivah, z enim, preprostejšim, celovitejšim in skladnejšim sistemom pravil. Skladno s členom 253 se uporablja od 1. januarja 1994.

7. Naslov Poglavja 3 (členi od 217 do 232) Naslova VII je „Izterjava zneska carinskega dolga“. Oddelek 1 navedenega poglavja (členi od 217 do 221) ima naslov „Vknjižba in obvestitev dolžnika o znesku dajatev“.

8. Člen 217(1) določa: „Vsak znesek uvoznih ali izvoznih dajatev, ki je posledica carinskega dolga – v nadaljevanju ‚znesek dajatev‘ – morajo carinski organi, takoj potem, ko so jim na voljo potrebni podatki, izračunati in vnesti v računovodske evidence ali kakšne druge ustrezne nosilce podatkov (vknjižba).“

9. Člena 218 in 219 urejata roke in vknjižbo.

10. Člen 220 ureja položaj, kadar se zamuja s (pravilno) vknjižbo. Člen 220(1) določa: „Če znesek dajatev, ki izhaja iz carinskega dolga, ni bil vknjižen v skladu s členoma 218 in 219 ali je bil vknjižen nižji znesek od zakonsko dolgovanega, se mora vknjižba zneska izterjevanih dajatev, ali preostalega izterjevanega zneska dajatev, opraviti v roku dveh dni, ki se šteje od dneva, ko carinski organi to ugotovijo in lahko izračunajo zakonsko

dolgovani znesek ter določijo dolžnika (naknadna vknjižba). […]“

Prejšnja zakonodaja

11. V upoštevnem času[3] je člen 221(1) in (3) določal:

12. Pred začetkom uporabe Carinskega zakonika sta podobne določbe vsebovali Uredbi Sveta (EGS) št. 1697/79[4] in št. 1854/89,[5] ki sta bili s členom 251(1) Carinskega zakonika razveljavljeni 1. januarja 1994.

„1. Znesek dajatev se mora dolžniku takoj po vknjižbi v skladu z ustreznimi postopki sporočiti.

Uredba št. 1697/79

[…]

3. Dolžniku sporočila ni več mogoče posredovati po poteku roka treh let od dneva nastanka carinskega dolga. Če pa carinski organi zaradi dejanja, za katerega je bilo mogoče uvesti kazenski pregon, niso mogli določiti natančnega zakonsko dolgovanega zneska dajatev, lahko to sporočilo posredujejo tudi po poteku omenjenega roka treh let, kolikor to predvidevajo veljavne določbe.“

13. Kot je navedeno v členu 1(1), je ta uredba določala pogoje, pod katerimi naj bi pristojni organi izvajali naknadno izterjavo uvoznih ali izvoznih dajatev za blago v carinskem postopku z obveznostjo plačila takih dajatev, za katere se od osebe, zavezane plačilu, iz kakršnega koli razloga plačilo ni zahtevalo.

3 — Odstavek 3 je bil po upoštevnem času v obravnavani zadevi z Uredbo (ES) št. 2700/00 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2000 (UL 2000, L 311, str. 17) nadomeščen z novima odstavkoma 3 in 4.

4 — Z dne 24. julija 1979 o naknadni izterjavi uvoznih ali izvoznih dajatev, ki se od dolžnika niso zahtevale za blago, deklarirano za carinski postopek z obveznostjo plačila takšnih dajatev (UL 1979, L 197, str. 1).

5 — Z dne 14. junija 1989 o vknjižbi in pogojih za plačilo zneskov uvoznih ali izvoznih dajatev v primeru carinskega dolga (UL 1989, L 186, str. 1).

14. V skladu s členom 1(2)(c) je za namene uredbe „vknjižba v evidence“ pomenila „uradno dejanje, s katerim se določi znesek uvozne ali izvozne dajatve, ki jo poberejo pristojni organi“.

Uredba št. 1854/89

15. Člen 2 je določal:

16. Člen 1(1) je določal, da navedena uredba ureja „vknjižbo in pogoje za plačilo zneskov uvoznih ali izvoznih dajatev v primeru carinskega dolga“.

„1. Če pristojni organi ugotovijo, da del zneska ali celoten znesek zakonsko dolgovane uvozne ali izvozne dajatve za blago, deklarirano za carinski postopek z obveznostjo plačila dajatev, ni bil zahtevan od dolžnika, začnejo izterjevati neplačane dajatve.

17. Člen 1(2)(c) je opredelil „vknjižbo“ kot „vnos carinskega organa zneska uvozne ali izvozne dajatve, ki ustreza carinskemu dolgu, v računovodske evidence ali kakšne druge ustrezne nosilce podatkov“.

Vendar z izterjavo ni mogoče začeti po poteku roka treh let, šteto od dneva, ko je bil prvotni znesek, ki je zahtevan od dolžnika, vknjižen, oziroma če vknjižbe ni bilo, šteto od dneva nastanka carinskega dolga za zadevno blago.

18. Člen 2(1) je določal: „Vsak znesek uvoznih ali izvoznih dajatev, ki je posledica carinskega dolga – v nadaljevanju ‚znesek dajatev‘ – morajo carinski organi takoj potem, ko so jim na voljo potrebni podatki, izračunati in vknjižiti.“

2. V smislu odstavka 1 se izterjava začne z uradnim obvestilom zadevni osebi o znesku uvoznih ali izvoznih dajatev, ki jih dolguje.“

19. Določbe členov 3 in 4 so bile v bistvu enake kot določbe členov 218 in 219 Carinskega zakonika.

Dejansko stanje in postopek

22. Družba Molenbergnatie NV (v nadaljevanju: družba Molenbergnatie) je med 9. aprilom 1992 in 23. junijem 1994 kot carinski posrednik druge družbe večkrat deklarirala uvoz videokaset iz Macaa v Belgijo.

20. Člen 5 je določal: „Če znesek dajatev, ki izhaja iz carinskega dolga, ni bil vknjižen v skladu s členoma 3 in 4 ali je bil vknjižen nižji znesek od zakonsko dolgovanega, se mora vknjižba zneska izterjevanih dajatev, ali preostalega izterjevanega zneska dajatev, opraviti v roku dveh dni, ki se šteje od dneva, ko carinski organi to ugotovijo in lahko izračunajo zakonsko dolgovani znesek ter določijo osebo, ki je zavezana za plačilo tega zneska. […]“

23. Za vsak uvoz je bil predložen „obrazec A potrdila o poreklu“, ki ga izdajajo pristojni organi Macaa, in je bil torej v skladu s splošnim sistemom preferenčnih tarif za blago s poreklom iz držav v razvoju prost dajatev.

24. Marca 1992 pa je preiskava misije Skupnosti v Macau pokazala, da zadevne kasete ne izpolnjujejo zahtevanih pogojev glede porekla za tako obravnavanje.

25. Zato je Odbor za poreklo,[6] čeprav šele 10. avgusta 1994, države članice obvestil o tem, da za navedeno blago ne velja pre-

21. Člen 6(1) je določal: „Znesek dajatev se mora osebi, ki je zavezana za njegovo plačilo, takoj po vknjižbi v skladu z ustreznimi postopki sporočiti.“

6 — Ustanovljen na podlagi člena 12 Uredbe Sveta št. 802/68 z dne 27. junija 1968 o skupni opredelitvi pojma porekla blaga (UL L 148, str. 1).

ferenčna carinska tarifa, ampak tako uvozna kot protidampinška dajatev, kot da je s poreklom iz Kitajske.

26. Belgijski carinski organi so 27. februarja 1995 družbo Molenbergnatie o tem obvestili s priporočenim dopisom, ne da bi se sklicevali na Carinski zakonik, navedli pa so zneske zapadlih uvoznih in protidampinških dajatev v skupnem znesku 712.228 BEF in 7.451.403 BEF.

27. Belgija v svojih stališčih navaja, da sta bila zneska vknjižena 7. marca 1995. Družba Molenbergnatie v svojih stališčih trdi, da datuma vknjižbe ni mogoče preveriti, ker belgijski organi nočejo predložiti evidenčnega dokumenta.

28. Carinski organi so 29. septembra 1995 družbi Molenbergnatie poslali obvestilo o izterjavi za navedena zneska[7] in izrecno navedli, da zahtevek temelji na členu 220(1) Carinskega zakonika.

7 — Z majhnim popravkom navzgor na 712.243 BEF v primeru uvozne dajatve.

29. Družba Molenbergnatie je navedeni zahtevek izpodbijala in zadeva je trenutno pred Hof van Beroep, ki predlaga sprejetje predhodne odločbe v zvezi s temi vprašanji:

„1. Ali členi od 217 do 232 Carinskega zakonika Skupnosti [...] veljajo za izterjavo carinskega dolga, ki je nastal pred 1. januarjem 1994, vendar se njegova izterjava ni izvršila oziroma začela pred tem datumom?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je treba sporočilo, ki ga predpisuje člen 221 Carinskega zakonika Skupnosti, vedno poslati po vknjiženju zneska dajatev oziroma povedano drugače, ali mora biti znesek dajatev vedno vknjižen, preden se pošlje sporočilo, ki ga predpisuje člen 221 Carinskega zakonika?

3. Ali prepozno sporočilo zneska dajatev dolžniku, to je po poteku roka treh let, ki ga določa člen 221(3) Carinskega zakonika Skupnosti [...], čeprav so carinski organi imeli možnost v istem roku ugotoviti, kakšen je točni znesek zakonsko dolgovanih dajatev, povzroči, da ni več mogoče izterjati zadevnega

carinskega dolga, da ta dolg izgine ali da nastane kakšna druga pravna posledica?

4. Ali morajo države članice opredeliti ustrezne postopke, v skladu s katerimi je treba dolžniku poslati sporočilo o znesku dajatev, ki ga zahteva člen 221 Carinskega zakonika Skupnosti? Če je odgovor pritrdilen, ali država članica, ki ni opredelila ustreznih postopkov glede pošiljanja sporočila dolžniku o znesku dajatev, ki ga zahteva člen 221 Carinskega zakonika Skupnosti, lahko trdi, da vsak dokument, ki navaja znesek dajatev, ki je uradno poslan dolžniku (po vknjiženju), šteje za sporočilo zneska dajatev dolžniku v smislu člena 221 Carinskega zakonika Skupnosti, čeprav se ta dokument v ničemer ne sklicuje na člen 221 Carinskega zakonika Skupnosti niti podrobneje ne določa, da gre za sporočilo dolžniku o znesku dajatev?“

30. Družba Molenbergnatie, Belgija in Komisija so predložile pisna stališča. Nihče ni predlagal obravnave, zato je ni bilo.

Vprašanje 1: Uporaba členov od 217 do 232 Carinskega zakonika

31. Jasno je, da se za izterjavo carinskih dolgov, nastalih po 1. januarju 1994, uporabljajo samo določbe Carinskega zakonika.

32. Za prvih šest dolgov, ki so nastali pred 1. januarjem 1994, pa se postavlja vprašanje, ali naj se za njihovo izterjavo, uvedeno šele po navedenem datumu, uporablja prejšnja zakonodaja ali Carinski zakonik.

33. Izhodišče za analizo mora biti načelo – ki mu je Sodišče redno sledilo –, da se postopkovna pravila navadno uporabljajo za vse spore, ki potekajo, ko ta pravila začnejo veljati, v nasprotju z materialnopravnimi predpisi, ki se načeloma ne nanašajo na položaje, ki so nastali pred začetkom njihove veljavnosti.[8]

34. Belgija trdi, da členi od 217 do 232 Carinskega zakonika vsebujejo samo mate-

8 — Glej nedavni primer sodbe z dne 1. julija 2004 v združenih zadevah Tsapalos in Diamantakis (C-361/02 in C-362/02, ZOdl., str. I-6405, točka 19 in tam navedena sodna praksa).

rialnopravna pravila, ki se torej ne uporabljajo za carinske dolgove, ki so nastali v zvezi z uvozom pred 1. januarjem 1994.

35. Družba Molenbergnatie in Komisija pa se sklicujeta na sodbo Salumi in drugi[9] in menita, da obravnavani členi obsegajo „tako pravila materialnega prava kot postopkovna pravila, ki tvorijo nerazdružljivo celoto, od katere se jih ne sme obravnavati ločeno ob upoštevanju trenutka, ko stopijo v veljavo“.[10] V skladu z navedeno sodno prakso se taki členi ne uporabljajo za položaje, ki so nastali pred začetkom njihove veljavnosti, razen če se pojavijo dovolj jasni znaki, da je bil njihov namen učinkovati za nazaj,[11] pa to ni navedeno v zadevnih določbah ali kje drugje v Carinskem zakoniku.

36. Oba pristopa torej vodita do sklepa, da se členi od 217 do 232 Carinskega zakonika ne uporabljajo za položaje, nastale pred 1. januarjem 1994.

37. Stranke pa se ne strinjajo o tem, kdaj je upoštevni položaj nastal.

38. Belgija in Komisija menita, da je „položaj“ nastal, ko je ob uvozu nastal carinski dolg (v šestih primerih pred 1. januarjem 1994). Družba Molenbergnatie trdi, da je „položaj“ postopek izterjave, ki se je začel takrat, ko je bil znesek dajatve vknjižen (v vseh primerih po 1. januarju 1994).

39. Sam se ne strinjam s trditvijo Belgije, da so vsa zadevna pravila materialna, z družbo Molenbergnatie in Komisijo pa se ne strinjam glede uporabe pristopa iz zadeve Salumi in drugi v obravnavani zadevi.

40. Prvič – in to je najpomembnejše –, pravila iz členov od 217 do 232 Carinskega zakonika se mi zdijo v glavnem in precej očitno postopkovna. Samo nekaj med njimi jih zadeva materialnopravne pravice ali obveznosti, nobene od slednjih – in v tem se tudi ne strinjam s Komisijo – pa ni najti v členu 221, ki je predmet preostalih vprašanj predložitvenega sodišča. (Res je, da če bi bil odgovor na tretje vprašanje, da je dolg ugasnil, bi bilo to materialnopravno pravilo, menim pa, da ni tako – glej spodaj točko 73 in naslednje).

9 — Sodba z dne 12. novembra 1981 (od 212/80 do 217/80, Recueil, str. 2735, točke od 6 do 12); glej tudi sodbo z dne 6. novembra 1997 v zadevi Conserchimica (C-261/96, Recueil, str. I-6177, točke od 14 do 22). Obe sodbi zadevata Uredbo št. 1697/79.

10 — Sodba Salumi in drugi, točka 11.

11 — *Ibid.*, točka 12.

41. Že samo to bi lahko bilo dovolj, da bi se sledilo običajnemu načelu in se v obravnavani zadevi ne bi uporabilo postopkovnih pravil iz prejšnje zakonodaje.

42. Poleg tega pa menim, da pristop iz sodbe Salumi in drugi, po katerem bi bilo treba za mešanico materialnopravnih in postopkovnih pravil šteti, kot da gre le za materialnopravna pravila, v obravnavani zadevi ni primeren.

43. Prvič, menim, da je treba navedeni pristop načeloma uporabljati previdno. Če bi se mu sledilo preveč liberalno, potem bi bila nevarnost ogrožanja osnovnega razlikovanja med uporabo novih postopkovnih pravil za tekoče postopke, ne pa tudi novih materialnopravnih pravil za tiste položaje, ki so nastali že pred tem Veliko predpisov vsebuje materialnopravna in postopkovna pravila, pristop iz sodbe Salumi in drugi pa je primerno uporabiti samo, kadar sta obe vrsti pravil neločljivo povezani.

44. Za ugotovitev, ali je tako, ne more zadostovati ločeno obravnavanje kombiniranih pravil; pred odločitvijo, ali je mogoče postopkovne vidike v postopkih po prejšnji ureditvi uporabiti neodvisno, jih je treba primerjati tudi s to ureditvijo.

45. V zvezi s tem je po mojem mnenju mogoče prehod od prejšnje zakonodaje Skupnosti k Carinskemu zakoniku razlikovati od še prejšnjega prehoda od zbirke različnih nacionalnih pravil k poenoteni skupnostni ureditvi, kar se je zgodilo v sodbi Salumi in drugi.

46. Za postopke, ki so potekali v času, ko je začela veljati Uredba št. 1679/79, so se uporabljala različna nacionalna pravila za naknadno izterjavo, še posebej v zvezi z obveznostjo izterjave in rokov, v katerih jo je treba izvesti; celo pravila o nastanku carinskega dolga niso bila usklajena.[12] Kot je Sodišče opozorilo v točki 14 sodbe Salumi in drugi, bi bila lahko posledica uporabe novih skupnostnih pravil za take postopke – odvisno od razlik med nacionalnimi praksami uvedbe postopkov – neupravičeno različno obravnavanje poslov, izvedenih v podobnih okoliščinah, ter s tem kršitev načel enakosti in pravičnosti.

12 — To je bilo storjeno z Direktivo Sveta 79/623/EGS z dne 25. junija 1979 o uskladitvi zakonskih ali podzakonskih določb ali upravne prakse v zvezi s carinskim dolgom (UL 1979, L 179, str. 31), ki jo je bilo treba prenesti do 1. januarja 1982.

47. To nikakor ne drži v obravnavanem primeru, v katerem so bili zakonodaja in postopki pred letom 1994 enaki po vsej Skupnosti, zdaj pa so v Carinskem zakoniku največkrat samo prečiščeni. V teh okoliščinah se mi ne zdi potrebno odstopiti od osnovnejšega načela in šteti člene od 217 do 232 Carinskega zakonika za nedeljivo celoto, katere postopkovni elementi se ne morejo uporabljati za postopke, ki so potekali v času, ko je ta zakonik začel veljati. Tudi če se ti elementi razlikujejo od prej veljavnih postopkovnih pravil, njihova uporaba *ex nunc* ne povzroča konfliktov, ker so del usklajenega in kar najbolj nespremenjenega sistema. Naj še enkrat poudarim, da so tukaj obravnavane določbe tiste iz člena 221, ki so izključno postopkovne.

48. Če bi v tem primeru uporabili pristop iz sodbe Salumi in drugi, bi imelo to tudi nekaj problematičnih ali presenetljivih posledic.

49. To bi na primer pomenilo, da bi 16 členov Carinskega zakonika izločili kot ločeno in nedeljivo celoto, pa čeprav so del dveh od petih poglavij naslova o carinskem dolgu, ki je skladna celota, v okviru zakonika, ki je bil posebej sestavljen kot celovit del zakonodaje. Taka delitev se ne zdi niti preprosta niti zaželena.

50. To bi tudi pomenilo – v obravnavani, najverjetneje pa tudi v kateri koli drugi zadevi, ki bi se še lahko pojavila v zvezi z zadevno zakonodajo – oživitev postopkovnih določb razveljavljenega predpisa zaradi njihove uporabe v postopku, ki še ni potekal v času razveljavitve, in za položaj, ki takrat sploh še ni bil znan. Pravna varnost in varstvo zaupanja v pravo takega rezultata prav gotovo ne zahtevata, lahko pa je celo v nasprotju z njima. Če je načeloma tako, da se nova postopkovna pravila uporabljajo za postopke, ki so v teku, potem to *a fortiori* drži za postopke, ki se bodo šele začeli.

51. Naj nazadnje opozorim na to, da je Sodišče v sodbi Nizozemska proti Komisiji[13] številne določbe Carinskega zakonika – vključno s členom 221, ki je obravnavan v tej zadevi – obravnavalo skupaj z njim ustrezajočimi določbami iz prejšnje zakonodaje. Čeprav je Sodišče poudarilo, da je treba postopkovna pravila uporabljati za postopke, ki so potekali 1. januarja 1994, in da materialnopravnih pravil ni mogoče uporabljati za nazaj, ni poskušalo slediti pristopu iz sodbe Salumi in drugi, ampak je vsako

13 — Sodba z dne 13. marca 2003 (C-156/00, Recueil, str. I-2527, zlasti točke 35, 36 ter od 62 do 67).

pravilo obravnavalo ločeno. Čeprav take obravnave v sodbi ni obrazložilo, je mogoče domnevati, da so bile upoštevne take ugotovitve, kot sem jih navedel zgoraj.

52. Menim torej, da bi bilo treba na prvo vprašanje nacionalnega sodišča odgovoriti, da se postopkovna pravila iz členov od 217 do 232 Carinskega zakonika Skupnosti uporabljajo za izterjavo carinskega dolga, ki je nastal pred 1. januarjem 1994; materialnopravna pravila se ne uporabljajo za položaje, ki so nastali, preden so začela veljati.

53. Glede na to, da kaže, da so vsa zadevna pravila iz preostalih vprašanj – vsaj po preučitvi – postopkovna, bi bilo torej treba uporabiti člen 221 Carinskega zakonika; ne glede na to pa bom pri analizi teh vprašanj obravnaval tako navedeno določbo kot prejšnjo zakonodajo.

Vprašanje 2: Časovno zaporedje vknjižbe in sporočila dolžniku

54. Drugo vprašanje nacionalnega sodišča zadeva vprašanje časa.

55. Ko postane jasno, da je carinski dolg nastal, pa ni bil vknjižen, ga je treba v vsakem primeru, tako po prejšnji kot po zdajšnji zakonodaji, vknjižiti v dveh dneh od datuma, ko carinski organi ugotovijo znesek in dolžnika,[14] in to sporočiti dolžniku.[15] Navedenega obveščanja pa zdaj ni mogoče veljavno opraviti po poteku treh let od datuma, ko je carinski dolg nastal;[16] prej je bil zastaralni rok tri leta od dneva „vknjižbe“ v smislu Uredbe št. 1697/79.[17]

56. Prvi uvoz je bil opravljen 9. aprila 1992. Pred iztekom treh let od tega datuma, 27. februarja 1995, so carinski organi družbo Molenbergnatie obvestili, da je dajatev treba plačati. Po navedbah belgijske vlade je bil znesek vknjižen 7. marca 1995, še vedno pred potekom triletnega roka. Nato je bilo 29. septembra 1995, po izteku treh let od prvega uvoza, vendar pred iztekom treh let od dneva preostalih uvozov, poslano obvestilo o izterjavi.

14 — Člen 220(1) Carinskega zakonika; člen 5 Uredbe št. 1854/89.

15 — Člen 221(1) Carinskega zakonika; člen 6(1) Uredbe št. 1854/89.

16 — Člen 221(3) Carinskega zakonika.

17 — Drugi pododstavek člena 2(1) Uredbe št. 1697/79.

Uredba št. 1697/79

57. Komisija, ki meni, da je treba na to vprašanje odgovoriti v kontekstu Uredbe št. 1697/79, navaja sklep Sodišča v zadevi Antero:[18] „Izraz ‚vknjižba' iz člena 1(2)(c) in drugega pododstavka člena 2(1) [Uredbe št. 1697/79] se nanaša na upravni akt, s katerim je določen znesek uvoznih ali izvoznih dajatev, ki jih pobirajo pristojni organi, in ne na vnos navedenega zneska v računovodske evidence ali kakšne druge ustrezne nosilce podatkov, ki ga opravijo carinski organi. Taka vknjižba ni nujni predpogoj za ukrepanje v zvezi z naknadno izterjavo."

58. Naj dodam, da je Sodišče v sodbi William Hinton & Sons,[19] ki je navedena v zgoraj navedenem sklepu, presodilo, da je za upoštevni namen vknjižba uradno dejanje, ki ne pomeni nujno dejanskega vnosa v računovodske evidence, je pa dejanje, ki je časovno pred sporočilom in izterjavo, ker jo je treba šteti za opravljeno najkasneje na dan, ko je znesek sporočen osebi, ki je zavezana za plačilo.

18 — Sklep z dne 8. julija 2002 (C-203/01, še neobjavljen v Recueil); glej UL 2002, C 274, str. 16.

19 — Sklep z dne 11. oktobra 2001 (C-30/00, Recueil, str. I-7511, točki 45 in 46).

59. Ne glede na to, torej, ali je bilo obveščanje opravljeno z dopisom 27. februarja 1995 ali 29. septembra 1995, je treba šteti, da je bila vknjižba za namene Uredbe št. 1697/79 opravljena pred tem.

60. Mogoč pa je preprostejši pristop k zadevi, o kateri mora razsoditi nacionalno sodišče, če se seveda Uredba št. 1697/79 dejansko uporablja, in če – kot v svojih stališčih navaja belgijska vlada – je bil znesek dolga dejansko vknjižen 7. marca 1995.

61. V skladu z Uredbo št. 1697/79 je rok za začetek ukrepanja za izterjavo dolgov „tr[i] let[a], šteto od dneva, ko je bil prvotni znesek, ki je zahtevan od dolžnika, vknjižen, oziroma če vknjižbe ni bilo, šteto od dneva nastanka carinskega dolga za zadevno blago".

62. Na tej podlagi je jasno, da je bilo obvestilo z dne 29. septembra 1995, katerega veljavnosti družba Molenbergnatie sicer ne izpodbija, poslano po fizični vknjižbi 7. marca 1995 – če je ta datum mogoče dokazati –, kar je pred iztekom treh let od dneva vseh uvozov.

Carinski zakonik

63. Nacionalno sodišče pa z drugim vprašanjem konkretno sprašuje po razlagi člena 221 Carinskega zakonika – za katerega menim, da se uporablja – in ne Uredbe št. 1697/79.

64. V tem primeru rok ni tri leta od datuma vknjižbe, ampak tri leta od datuma, ko je carinski dolg nastal, to je od datuma uvoza.[20] Postavlja se torej vprašanje, ali je dopis z dne 27. septembra 1995 veljavno obvestilo, ker se zdi, da je bilo poslano pred vknjižbo, medtem ko se zdi, da določbe Carinskega zakonika predpisujejo vknjižbo pred obveščanjem.

65. Sklepa v zadevah Antero in Hinton sta temeljila na konceptu „vknjižbe“, ki je bil značilen za Uredbo št. 1697/79, in sicer da gre za uradno dejanje, s katerim se določi izterjevani znesek in za katerega je logično šteti, da je bilo opravljeno, preden je bil znesek sporočen.

66. Člen 217(1) Carinskega zakonika pa enak izraz opredeljuje kot dejanje, s katerim carinski organi znesek dajatve „vnes[ejo] v računovodske evidence ali kakšne druge ustrezne nosilce podatkov“, pri čemer je jasno, da ta opredelitev ne izhaja iz Uredbe št. 1697/79, ampak iz Uredbe št. 1854/89 – „vnos carinskega organa […] v računovodske evidence ali kakšne druge ustrezne nosilce podatkov“.

67. Ne zdi se torej mogoče, da bi vknjižbo v smislu Carinskega zakonika šteli za opravljeno v katerem koli drugem trenutku, kot je trenutek dejanskega vnosa v ustrezen nosilec podatkov.

68. V skladu s členom 221(1) Carinskega zakonika je treba znesek dajatve sporočiti dolžniku „takoj po vknjižbi“. To besedilo, ki ga podpirajo tudi druge jezikovne različice, se ne more nanašati na nobeno drugo zaporedje kot na vknjižbo, ki ji sledi sporočilo.

69. Menim, da sodbi De Haan,[21] navedena v sodbi Antero, ali Covita,[22] navedena v

20 — Natančneje, datuma sprejetja carinske deklaracije (glej člen 201(2) Carinskega zakonika).

21 — Sodba z dne 7. septembra 1999 (C-61/98, Recueil, str. I-5003, točka 34).

22 — Sodba z dne 26. novembra 1998 (C-370/96, Recueil, str. I-7711, točki 36 in 37).

sodbi De Haan, na to razlago ne vplivata, in sicer v tem smislu, da nespoštovanje rokov iz členov 3 in 5 Uredbe št. 1854/89 ne preprečuje ukrepov za kasnejšo izterjavo, saj so ti roki upoštevni samo, kar zadeva razmerje med državami članicami in Skupnostjo zaradi zagotovitve hitrega in enotnega izvajanja pravil s strani carinskih organov.

70. Prvič, roki iz navedenih sodb zadevajo vknjižbo v določenem obdobju po tem, ko so organi izvedeli za dolg, in ne obveščanja dolžnika v določenem obdobju po vknjižbi. Drugič, člen 221 Carinskega zakonika je nova določba z novo strukturo; opredelitev vknjižbe iz Uredbe št. 1854/89 neposredno povezuje z rokom za obveščanje dolžnika iz Uredbe št. 1697/79 in je ni mogoče razumeti, kot da zadeva samo razmerje med državami članicami in Skupnostjo.

71. Zato menim, da bi moral biti odgovor na drugo vprašanje nacionalnega sodišča, da se v skladu s členom 221 Carinskega zakonika zahteva, da se znesek dajatve vknjiži, preden se o njem obvesti dolžnika.

72. Zato je bil v obravnavani zadevi dopis z dne 27. februarja 1995 v vseh primerih poslan pred iztekom triletnega roka, vendar pa pred tem ni bila veljavno opravljena vknjižba; dopis z dne 29. septembra 1995 pa je bil, kar zadeva vse uvoze, razen prvega, poslan pred potekom triletnega roka, pred tem pa je bila vknjižba veljavno opravljena, če lahko organi dokažejo, da je njen datum res 7. marec 1995.

Vprašanje 3: Pravne posledice obveščanja po več kot treh letih od datuma nastanka carinskega dolga

73. Člen 221(3) Carinskega zakonika določa, da se dolžniku navadno[23] ne sme poslati obvestila po poteku treh let od datuma, ko je carinski dolg nastal – v tem primeru ob uvozu. Nacionalno sodišče sprašuje, kakšne so pravne posledice obveščanja zunaj navedenega obdobja, natančneje, ali dolg ugasne ali je samo neizterljiv.

74. Prvi uvoz je bil opravljen 9. aprila 1992. Na podlagi odgovorov, ki jih predlagam v zvezi s prvima dvema vprašanjema, ni mogoče šteti, da je bilo pred potekom treh

23 — Glej točko 77 v nadaljevanju.

let od navedenega datuma opravljeno veljavno obveščanje, čeprav se zdi, da se problem ne pojavi v drugih primerih, če lahko organi dokažejo vknjižbo na dan 7. marca 1995. Če bi se štelo, da se uporablja Uredba št. 1697/79, pa bi bil rok po tej uredbi v vsakem primeru spoštovan – glej točke od 57 do 62 zgoraj.

75. Družba Molenbergnatie, Belgija in Komisija se strinjajo, da učinek poteka triletnega obdobja ni, da dolg ugasne, ampak to, da ni izterljiv. Menim, da je to pravilno.

76. To izhaja – kot navaja Belgija – iz sodbe Sodišča SPKR.[24] Ustrezajoče pravilo v Uredbi št. 1697/79 je poleg tega Sodišče v sodbi Conserchimica[25] opisalo kot „pravilo o zastaranju“. Poleg tega, kot je bilo ugotovljeno v vseh treh pisnih stališčih, člena 233 in 234 Carinskega zakonika taksativno naštevata položaje, v katerih carinski dolg lahko ugasne; med njimi ni poteka roka iz člena 221(3).

77. Poleg tega je treba upoštevati tudi to, da je v skladu s členom 221(3) pod določenimi pogoji dolžnika mogoče obvestiti tudi po poteku treh let, če carinski organi zaradi kaznivega dejanja niso mogli določiti zneska za plačilo. Po trenutni različici te določbe[26] se ta rok odloži za toliko časa, kolikor traja pritožbeni postopek zoper odločbo carinskih organov. Potek triletnega obdobja torej ni v vseh primerih ovira za izterjavo, kar potrjuje, da dolg s tem ne ugasne.

78. Odgovor na tretje vprašanje nacionalnega sodišča bi moral torej biti, da če se znesek dajatve za plačilo dolžniku ne sporoči v roku treh let, predpisanem v členu 221(3) Carinskega zakonika, carinski dolg ne ugasne, ampak ga ni več mogoče izterjati, razen v primerih, izrecno navedenih v tem členu.

Vprašanje 4: Oblika sporočila

79. S četrtim vprašanjem nacionalno sodišče v bistvu sprašuje, ali morajo države članice

24 — Sodba z dne 14. novembra 2002 (C-112/01, Recueil, str. I-10655, zlasti točke od 30 do 32).

25 — Navedena zgoraj v opombi 9, točka 20.

26 — Glej opombo 3.

opredeliti „ustrezne postopke“, v skladu s katerimi naj se dolžnika obvesti o znesku dajatve, in ali lahko – če jim tega ni treba storiti – kateri koli dokument, ki je poslan dolžniku in navaja znesek dajatve, šteje za sporočilo, tudi če se ne sklicuje na člen 221 Carinskega zakonika niti v njem ni navedeno, da gre za sporočilo glede dolgovanega zneska dajatve.

80. To vprašanje je za predmet postopka o glavni stvari upoštevno samo, če je bilo obveščanje opravljeno pred potekom triletnega roka in je bilo tudi sicer veljavno.

81. Navedel sem,[27] da je bil dopis z dne 27. februarja 1995, če se – kot menim – uporablja Carinski zakonik, v vseh primerih poslan pred potekom triletnega roka, vendar pa pred tem ni bila veljavno opravljena vknjižba; dopis z dne 29. septembra 1995 pa je bil, kar zadeva vse uvoze, razen prvega, poslan pred potekom triletnega roka, pred tem pa je bila veljavno opravljena vknjižba, če lahko organi dokažejo, da je datum te vknjižbe res 7. marec 1995. Če pa bi se uporabljala prejšnja zakonodaja, potem bi bila pred obema dopisoma veljavno opravljena „vknjižba“ v smislu Uredbe št. 1697/79.

27 — Glej točko 72.

82. Člen 221(1) Carinskega zakonika določa, da je treba znesek dajatve dolžniku sporočiti „v skladu z ustreznimi postopki“; besedilo člena 6(1) Uredbe št. 1854/89 je nekoliko drugačno, vendar pa se razlike, ki se razlikujejo glede na jezikovne različice, ne zdijo bistvene. Člen 2(2) Uredbe 1697/79 je določal, da se izterjava začne „z uradnim obvestilom zadevni osebi o znesku uvoznih ali izvoznih dajatev, ki jih dolguje“.

83. Ne zdi se mogoče, da bi iz tega besedila lahko sklepali na kakršno koli obveznost držav članic, da opredelijo kakršno koli posebno obliko ali postopek obveščanja. Take posebne oblike ali postopka ne predpisuje niti zakonodaja Skupnosti.

84. Postopek po Carinskem zakoniku in Uredbi št. 1854/89 pa mora biti „ustrezen“.

85. Družba Molenbergnatie in Komisija trdita, da mora biti dolžniku zaradi zagotovitve pravne varnosti in varstva zaupanja v pravo v vsakem primeru omogočeno, da jasno ugotovi značaj, podlago in učinke sporočila ter datum nastanka teh učinkov. Vendar pa mora – kot navaja Komisija –, če ni posebnih

pravil v zvezi s tem, o spoštovanju teh meril presoditi pristojno nacionalno sodišče.

86. Odgovor na četrto vprašanje nacionalnega sodišča bi torej moral biti, da državam članicam ni treba določiti oblike, v kateri se znesek dajatve v smislu člena 221 Carinskega zakonika sporoči dolžniku, vendar mora biti to sporočilo tako, da lahko dolžnik jasno ugotovi njegov značaj, podlago in učinke, še posebej v zvezi z zneskom dajatve, dogodkom, zaradi katerega je dajatev nastala, in datumom njegovega učinkovanja.

Predlog

87. Menim torej, da bi moralo Sodišče na vprašanja Hof Beroep te Antwerpen odgovoriti:

(1) Postopkovna pravila iz členov od 217 do 232 Carinskega zakonika Skupnosti se uporabljajo za izterjavo carinskega dolga, ki je nastal pred 1. januarjem 1994; materialnopravna pravila se ne uporabljajo za položaje, ki so nastali preden so začela veljati.

(2) Člen 221 Carinskega zakonika zahteva, da se znesek dajatve vknjiži, preden se o njem obvesti dolžnika.

(3) Če se znesek dajatve za plačilo dolžniku ne sporoči v roku treh let, predpisanem v členu 221(3) Carinskega zakonika, carinski dolg ne ugasne, ampak ga ni več mogoče izterjati, razen v primerih, izrecno navedenih v tem členu.

(4) Državam članicam ni treba določiti oblike, v kateri se znesek dajatve v smislu člena 221 Carinskega zakonika sporoči dolžniku. Vendar mora biti to sporočilo tako, da lahko dolžnik jasno ugotovi njegov značaj, podlago in učinke, še posebej v zvezi z zneskom dajatve, dogodkom, zaradi katerega je dajatev nastala, in datumom njegovega učinkovanja.